

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendissimo Patri Sacri Palatii Apostolici Magistro.

F. X. Passeri, Vicesgerens.

IMPRIMATUR.

Fr. Th. Vincentius Pani, Ord. Præd., Sacri Palatii Apost. Magister.

PROLEGOMENA.

CAPUT I.

DE ECCLESIA, EJUSQUE NATURA, ET CHARACTERIBUS.

1. JURIS DEFINITIO.—2. DIVISIO.—3. ECCLESIAE INSTITUTIO.—4. DEFINITIO, ET NATURA.—5. IMPERIUM, ET ADMINISTRATIO.—6. EA RESPUBLICA EST A CIVILI DISTINCTA.—7. DISTINCTIO ECCLESIASTICÆ, ET CIVILIS POTESTATIS.—8. 9. 10. VIS, ET RATIO POTESTATIS ECCLESIASTICÆ.—11. ECCLESIAE SIGNA. EA UNA EST.—12. SANCTA, CATHOLICA, APOSTOLICA.—13. ET 14. ECCLESIA ROMANA.—15. PSEUDO-ECCLESIAE HÆRETICORUM.

1.

Juris nomen sive à *justitia* factum est (1), sive à *jubendo*, quoniam majores nostri jura dicebant *jusa*, aut *jussa* (2), quod ea continerent, quæ jussisset populus. Ejus autem non una est significatio. Nam et quod æquum, bonumque est, ac rationi consentaneum (3), et artem ipsam æqui atque boni (4), et legitimam quid habendi, ac retinendi potestatem (5), jus appellamus. Nobis hoc loco jus est collectio legum, ac regularum, quibus utitur humanum genus, ut justa et injusta distinguat. Nam ad justitiam recte gerendam leges pertinent, et omnes in commune bonum sunt.

(1) Isidorus Hispalen. *etymol.* lib. 5. cap. 5. pag. 57. edit. Paris. 1604. *Leg. 1. ff. de justit. et jur.*

(2) Festus *de verb. signif.* lib. 10. verb. *jussa* pag. 200. edit. Paris. 1681.

(3) Terentius *Heautontim.* act. 4. scen. 1. vers. 29. pag. 330. edit. Lugd. Batav. an. 1657. *Quid cum illis agas, qui neque jus, neque bonum, atque æquum sciunt?*

(4) *Leg. 11. ff. de justit. et jur.*

(5) Terentius *Adelphor.* act. 1. scen. 1. vers. 26. et 27. pag. 443. *Non necesse habeo omnia pro meo jure agere. Alia etiam de juris nomine, et*

significatione habent Menagius *amæn. jur. cap. 59. verb. jus.* Grotius *de jur. bel. et pac. in prolegon. § 12.* Scip. Gentilis *Origin. Tom. 2. oper. pag. 415. et seq. edit. Neapol. an. 1765.*

2. Sunt autem quædam publice utilia, quibus nimirum rei-publicæ salus continetur; quædam vero privatim, quæ scilicet ad commodum pertinent, atque utilitatem singulorum. Hinc distinctio oritur publici, et privati juris. Publici nobilior pars est, quæ Sacerdotum jura, et rerum constituit divinarum; quo quidem jure nulla fere gens carere consuevit, quamquam pleræque et superstitionis, et fabularum plenam haberent religionem. Hebræis Deus ipse leges dedit, quæ à Moyse receptæ, et collectæ, Pentateucho continentur.

3. Translato per Christum Sacerdotio, sacra etiam translata sunt, et antiquata Hebræorum. Itaque nova constituta Christianorum república, nova lex, novique ritus introducti sunt à Christo Domino, qui sacramenta instituit, fidei mysteria explicavit, eaque homines docuit, morum præcepta, naturæque leges confirmavit; cetera autem arbitrio commisit Ecclesiæ, hoc est Episcoporum, in primisque Petri, et eorum omnium, qui post eum Pontificatu Maximo fungerentur, quos sui Vicarios, et Ecclesiæ supremos Principes esse voluit.

4. Nam hi sunt Rectores Ecclesiæ, quæ definitur societas hominum sub legitimis Pastoribus, præsertim vero sub visibili omnium capite, centroque unitatis, Romano Pontifice, Christianam Religionem profitentium, eorundemque sacramentorum colligatione in unum corpus coalescentium, à Christo instituta (1). Ex quo patet, Ecclesiam societatem esse *inaequalem*, in qua scilicet alii sunt, qui regunt, atque imperant, alii, qui reguntur, et parent (2); esseque præterea visibilem, quoniam animo, et corpore constant homines, quibus ea conflata est. Et certe non falsa solum, sed etiam absurda est Protestantium (3) sententia, qui sibi invisibilem confingunt Ecclesiam; societatem scilicet hominum visibilem, quam ut Dei Filii constitueret, assumpta humana natura, visibilis factus est, quam ipse per Evangelii annunciationem, rem videlicet sub sensu cadentem (4), propagari voluit, quam constrinxit vinculis sacramentorum, quæ visibilibus constant rebus, ac præsertim Baptismo, quo homines in eam cooptantur.

(1) Manca igitur, et minus propria est Ecclesiæ definitio, quam post Febronium, et ceteros hujusmodi, tradit Dominicus Cavallarius *Institut. Jur.*

Canon. par. 1. cap. 1. §. 1. cum inquit, Ecclesiam esse christianorum conventum, qui sub suis pastoribus ad vitam æternam assequendam exercentur. Quid in hac definitione est, quod hæretici non probent, quodque genti catholicæ satisfaciatur? Non enim memorat legitimos pastores, hoc est, Episcopos à Spiritu Sancto positos gerendarum Ecclesiarum causa; non item Summum Pontificem, qui similiter divinitus est constitutus Ecclesiæ caput, et centrum unitatis; non denique sacramenta, quæ catholicis omnibus eadem sunt, et in quibus hæreticorum longe discrepans ratio est. Non enim, quæ nobis sacramenta sunt, in sacramentis numerant; neque vero quæ habent, talia quædam esse putant, qualia nos credimus. Atque illa sane Cavallarii definitio quadrat etiam in Pseudo-Ecclesias hæreticorum, quæ suos habent pastores, quæque omnes exercere se jactant ad vitam æternam assequendam.

(2) Ex quo intelligitur, quam falsum, et absurdum sit *systema collegiale*, seu societatis *æqualis*, quod novissime placuit Protestantibus (nam longe aliud eorum majoribus visum est); ex quo profluere ajunt illa *jura Ecclesiæ Collegialia, et Majestatica*, quæ Ecclesiæ, veluti collegio æquali, et Principi, tamquam Patrono collegiorum, quæ in suo imperio sunt, attribuunt. Ipsi, etiam saniores Protestantes ineptissimum hoc commentum refutarunt; atque ex eorum numero Gasp. Zeiglerus in *præfat. ad tract. de superintend. pluribus ostendit*, quam necessaria in Ecclesia sit hæc *inæqualitas, et subordinatio, quæ regendi, et parendi partes distribuit. . . . Pares, enim, inquit, et æquales ubi esse cupiunt omnes, quid aliud inde sperandum, nisi inordinata confusio, disceptis sententiis, ac præposteris temporibus omnia pessime disturbans?* Idem habent Carpovius *de jur. Eccles. lib. 2. def. 247.*, et Voësius *de politia Ecclesiastica*, aliique complures. Vide Vincentium Lupolum *prælect. jur. canon. cap. 5. §. 4. et seq. tom. 4. pag. 141. et seq.* ubi Justi Enningii Boehmeri ea de re errores refutantur; ac vide in primis doctissimum Mamachium, S. P. A. Magistrum, *ep. 2. ad Justin. Febronium §. 7. n. 19. pag. 235. tom. 1.*, ubi hæc inæqualis societatis ratio adversus Febronium gravissime, accuratissimeque explicatur.

(3) Confer Melchiorum Canum *de loc. Theolog. lib. 4. cap. 1. et ult.*, à quo imprimis solide, et luculenter refutantur deliramenta eorum, qui invisibilem Ecclesiam fingunt.

(4) Apostolus ad Rom. 10. 14. et seq. *Quomodo invocabunt, inquit, in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient, sine prædicante... Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.* Atque hæc etiam spectat illud Matthæi XVIII. 17.: *quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ; si autem non audierit Ecclesiam, sit tibi sicut ethnicus, et publicanus.* Pauli I. ad Timoth. III. 15.: *ut scias quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi.* Lucæ Act. 20. 28. *attendite vobis, et universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Num ad Ecclesiam deferri erimem, in ea quis versari, eademque regi posset, nisi aperta omnino esset, atque visibilis?

5. Quod si visibilis est Ecclesia, visibili etiam imperio, et administratione regatur necesse est. Qua in re gravissimus est error illorum, qui putant, imperium in hominem ita à Deo esse divisum Civilem inter, atque Ecclesiasticam potestatem, ut hæc

tantum animis, illa vero corporibus imperet, ac jura constituat. Ita scilicet non hominum societas esset Ecclesia, sed animorum, hoc est incidemus in errorem Protestantium de Ecclesia invisibili; neque civilis respublica hominum, sed corporum societate constaret. Quo quid dici potest absurdius, aut exitiosius, non Ecclesiae solum, sed etiam civili reipublicae? Nam si Ecclesia solis animis praeficiatur, non ei licebit ex gr. leges de jeuniis constituere, quoniam eorum observatio solo corpore perficitur; civiles vero leges inutiles erunt omnes, atque ridiculae, cum imperent corpori, quod sine animo parere non potest (1).

(1) Vide Diatrib. de Ecclesiast. potestat. Romae editam an. 1774. à V. Cl. F. Hermanno Dominico Christianopulo, Ord. Præd. §. 1. cap. 1. num. 5, pag. 8. et seq. ubi solide, nerveoseque refutantur commenta eorum, qui discrimen civilem inter, atque ecclesiasticam potestatem sic statuunt, ut alteram corporibus, alteram vero animis praesse arbitrentur.

6. Est etiam Ecclesiae proprium, ut ea non collegii sed reipublicae rationem habeat à civili distinctae, et ideo proprio, eoque summo regatur imperio. Sed Protestantes Ecclesiam in civili reipublica collegii instar esse putant, quoniam ea post institutas civitates, atque respublicas orta est. Et cum summum earum imperium sit, consequens esse ajunt, ut ab iis pendere debeat Ecclesia, ne duo sint summa imperia, unde gravis rerum confusio, perturbatioque oriretur.

7. Sed aliae sunt partes Civilis Potestatis, aliae Ecclesiasticae, et utraque habet suum certum, ac definitum genus, in quo summa est. Illa nimirum curat civium commoda, et civilem societatem; altera res sacras, atque divinas. Nullum hic absurdum, et nulla rerum confusio, neque status in statu est, quod iniqui Protestantes; sed status uterque diversi generis est, et habet uterque provinciam suam, quam transilire non debet (1). Atque in eo quidem omnis est posita vera, atque accurata distinctio Ecclesiasticae, ac civilis potestatis, quod haec est ordinis naturalis, illa supernaturalis (2), altera curat res civiles, ac temporalem hominum felicitatem, altera praest rebu sacris, atque divinis, et curam gerit eorum, quae ad aeternam beatitudinem pertinent.

(1) Vide Laurentium Veith, Richer. System. confut. sect. 2. cap. 5. §. 56 et seq. pag. 325 et seq. August. Vindelic. 1783. et 5. Cl. Franciscum Anton. Zaccaria in Antisebron. tom. 1. dissert. 1. cap. 1. et in Antisebron. vindical. p. 1. dissert. 2. cap. 1.

(2) Vide librum de l' autorité des deux Puissances, editum anno 1781. Tom. 1.

* Perbelle hic exposita habes de summa utraque Potestate canonicae scientiae dogmata. Haec Sacram cum Civili Rem amico foedere consociatam volunt. Inde sap. Pont. Gregorius XVI, gravissimis Enciel. litteris dat. 15. Aug. 1832, in illorum placita invehitur, qui Ecclesiam à Regno separari, mutuaque Imperii cum Sacerdotio concordiam abrumpi discipiunt.

Opportunum hic erit indicare, qualis sit germana Protectionis, quae Civilis Status gubernatoribus erga Ecclesiam defertur, intelligentia; ea potius obligationis, quam juris nomine donanda est: fideliter nempe Ecclesiae servire imponit, non in ipsam dominari sinit. Ita aperte docebat Augustinus, lib. 3. contra Crescon. cap. 51. dicens: *In hoc Reges, sicut eis divinitur praecipitur, Deo serviunt, in quantum Reges sunt, si in suo Regno bona jubeant, mala prohibeant, non solum quae pertinent ad humanam societatem, verum etiam quae ad divinam Religionem.... In hoc ergo serviunt Domino Reges, quum ea faciunt ad serviendum illi, quae non possunt facere nisi Reges.* Et Isidorus Hispanensis: *Cognoscant Principes saeculi Deo debere se rationem reddere propter Ecclesiam, quam à Christo tuendam suscipiunt. Nam sive augeatur pax, et disciplina Ecclesiae per fideles Principes, sive solvatur, ille ab eis rationem exigit, qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit.* (caus. 23. quaest. 5. can. 20).

Hisce sententiis consona est Conventio inter Sanctis Dom. Pium IX, et Hispan. Reg. Cath. Elisabeth II. stabilita an. 1851, articulis proxime sequentibus:

«Art. 1. Religio Catholica, Apostolica, Romana, quae, excluso quocunque alio cultu, esse pergat sola Religio Hispanicae nationis, conservabitur semper in tota ditione Catholicae Majestatis Suae, cum omnibus juribus, ac praerogativis, quibus potiri debet juxta Dei legem, et Canonicas Sanctiones.

«Art. 2. Consequenter, institutio in universitatibus, collegiis, seminariis et scholis publicis, ac privatis quibuscumque, erit in omnibus conformis doctrinae ejusdem Religionis Catholicae; atque hunc in finem Episcopi, et caeteri Praesules Diocesanii, quorum munus est doctrinae fidei, et morum, ac religiosae juvenum educationi invigilare, in hujus muneris exercitio, etiam circa scholas publicas, nullatenus impediuntur.

«Art. 3. Neque ullum prorsus impedimentum ponetur, quo

»iidem Antistites, aliique Sacri Ministri in sui officii functione
»detineantur, nec quispiam quovis obtentu eos molestia afficiet
»in his omnibus, quæ sui muneris sunt, ad implendis. Imo vero
»singuli Regni Magistratus studebunt ipsi adhibere, suamque
»operam dare, ut omnes debitam juxta divina mandata obser-
»vantiam ac reverentiam illis adhibeant, nec aliquid fiat, quod in
»eorum dedecus, ac contemptum vergere possit. Aderunt item
»Regia Majestas ejusque Gubernium potenti patrocinio, ac presi-
»dio suo Episcopis illud pro re nata postulanti-; maxime autem
»ubi improbitati obsistendum sit hominum, qui fidelium mentes
»pervertere, vel eorum mores corrumpere conentur, aut editio,
»introductio et circulatio pravorum noxiorumque librorum im-
»pedianda sit.

»Art. 4. In reliquis omnibus, quæ ad jus, et exercitium ec-
»clesiasticæ Auctoritatis, sacræ quæ ordinationis ministerium per-
»tinent, Episcopi, eisque subjectus clerus plena illa utentur li-
»bertate, quam sacri Canones statuunt.» *

8. Iamvero multa sunt, et præclara Divinarum Scripturarum
loca, ex quibus manifestum est, Ecclesiam à Christo fuisse ins-
titutam, non instar collegii, sed reipublicæ, quæ res sacras, divi-
nasque regeret imperio suo. Huc enim spectat ampla illa, quæ
Apostolis, eorumque successoribus data est, potestas *ligandi, et
solvendi* (1); huc ea lex, qua ad Ecclesiam deferri jubentur que-
relæ inter Christianos exortæ; cujus decreto si reus non steterit,
habendus est tamquam ethnicus, et publicanus (2); huc denique
illud Christi: *qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit* (3).
Itaque in ipsum Christum peccat, qui Ecclesiæ non obtemperat.

(1) Matth. 16. 19. 18. 18.

(2) Matth. 18. 17.

(5) Luc. 10. 16. Joan. 15. 20.

9. Verum huc potissimum referenda est ea Christi oratio,
qua in cælum migraturus usus est, cum Apostolos ad propagan-
dum in universum orbem Evangelium mitteret: *Data est mihi,
inquit, omnis potestas in cælo, et in terra; euntes ergo docete omnes
gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus S.,
docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis* (1). Quibus
sane verbis, non solum Apostolis, eorumque successoribus potes-
tas sit ubique gentium, vel invitis Civitatum Principibus, nun-
ciandi Evangelium, civesque, quicumque voluissent, baptismo

initiandi, sed etiam in tradita doctrina continendi, et confirman-
di omnes, qui in Christianam societatem essent cooptati. Quod
idem est ac præcepisse, ut Christiana institueretur societas, quæ
leges sibi constitutas observando conservaretur (2).

(1) Matth. 23. 13.

(2) Vid. laudatam Diatrib. *de Eccles. potest. cap. 1. §. 2. num. 7. et
seq. pag. 19.*, et Cl. Martinum Gerbertum, *Ecclesia Militans, cap. 19.
tom. 1. pag. 124. seqq.*

40. Neque aliter habere se res ipsa potest. Nam collegium
non nisi intra certæ civitatis, aut provinciæ fines, veluti in domi-
nationis loco, constitui potest (1); at vero Ecclesia nullis locorum
comprehenditur angustiis, sed omnes complectitur gentes, propa-
gata, atque diffusa per orbem universum. Rursum collegium
sine venia Principis institui, et coire non potest (2); verum Ec-
clesia invitis ipsis Principibus et instituta, et confirmata est,
quoniam Deo potius, quam hominibus parere oportet (3). Deni-
que collegium recte dissolvitur, si quæ suboriantur causæ,
propter quas ipsum dissolvendum videatur. Quis autem tam in-
signiter improbus est, qui id de Christi Ecclesia audeat dice-
re? (4).

(1) Leg. 1. in princ. ff. de colleg. et corpor.

(2) Leg. 5. ff. cod. tit. Leg. 1. in princ. ff. quod ejusq. univers.

(5) Unde ad Optimates, et Seniores Judæorum: *Petrus vero, et Jo-
annes respondentes dixerunt ad eos: si justum est in conspectu Dei vos po-
tius audire, quam Deum, judicate. Act. 4. 19.*

(4) Vide Cl. Mamachium *ep. 2. ad Justin. Febronium §. 6. et 7. pagi-
na 207. et seq. tom. 1.*, qui gravissime exagitat Puffendorffii de Ecclesiæ col-
legialitate errorem, quem Febronius sequitur.

41. Satis non erat, quod visibilis, atque ut distincta respubli-
ca Ecclesia, Deo ipso auctore, constitueretur. Necesse etiam
erat, eam habere signa quædam, et notas, quibus certo dignosci
posset à sectis hæreticorum, qui sibi falso decus, nomenque ads-
cribunt Divinæ Religionis. Ad ea autem signa cum primis perti-
net Ecclesiæ unitas (1), quæ una fide, eorundem sacramento-
rum communione, subjectione legitimis Pastoribus (2), et uno vi-
sibile capite (3) continetur, et cernitur.

(1) Quæ unitas sæpe ab Apostolo laudatur, comparatione humani cor-
poris: quod unicum est, licet pluribus constet membris, quæ singula suo
funguntur munere, 1. *ad Corint. 12. 27. et ad Ephes. 4. 5. solliciti, in-*

quit, *servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus, et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae.* Et huc spectat S. Augustinus *serm. 105. cap. 3 de verb. Dom. ed. Maurin. Venet. 1751. tom. 5. col. 556. et S. Cyprianus in lib. de unit. Eccl. ed. Regaltii, Paris. 1666. pag. 179. et seq.*

(2) Matth. 28. 18. *cuntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus S., docentes eos servare omnia, quaecunque mandavi vobis: quibus verbis comprehenditur unitas fidei, sacramentorum, subjectionis. Atque hanc à Christo datam unitatis doctrinam Apostoli, ubi opus fuit, et magis explicarunt, et sedulo tradiderunt; atque huc spectat Paulus ad Ephes. 4. 5. 11. 15. 1. ad Corint. 10. 17. 12. 15.*

(5) Apposite S. Hieronymus *ep. 15. n. 2. ed. Vallarsii, Veron. 1754. t. 1. col. 58. ad Damasum P. de hypostasibus: ego nullum, inquit, primum, nisi Christum sequens, Beatitude lucē, idest, cathedræ Petri communioni consocior. Super illam petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Si quis in arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio... Non novi Vitalem, Melctium respuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit; hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.* Et *ep. 16. n. 2. ad eumd. Damas. col. 41. qua eum iterum rogat, ut sibi significet, cum quo debeat communicare ex tribus, quos inter Antiochena Ecclesia dividebatur: Hinc enim, inquit, præsidii sulta mundi, Ariana rabies fremit: hinc in tres partes scissa Ecclesia ad se rapere me festinat... ego interim clamito: si quis cathedræ Petri jungitur, meus est.*

12. Similiter Sancta est Ecclesia ex Conditor suo (1), ex fine institutionis, ex mediis ad finem comparatis; quæ sanctitas elucet in doctrina fidei, et morum, atque in ipsa disciplina (2). in sacramentis, quæ instrumenta sunt divinarum in nos gratiarum, in gloria miraculorum, in præclaris Ecclesiæ membrorum virtutibus: denique *Catholica*, hoc est universalis, nullis temporum, ac regionum finibus definita (3); atque *Apostolica* tum propter doctrinam, tum propter ordinis, ad jurisdictionis potestatem, ab ipsis Apostolis repetentem originem, ac perpetuo continenti serie propagatam (4).

(1) *Jesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum .. passus est, inquit Apostolus ad Hebræos 12. 12. atque ex hoc mundo discessurus promisit Apostolis, sese missurum Spiritum sanctitatis, et veritatis, Joan. 14. 16. 17. 25. 26.*

(2) Etiam in constituenda disciplina Ecclesia regitur à Spiritu S.: ideoque unus, idemque semper est disciplinæ spiritus, quamquam illa interdum pro temporum ratione mutetur. Confer Jacobum Zallinger, *Inst. Jur. Nat. et Eccles. public. lib. 5. §. 519. et seq. August. Vindelic. an. 1734.*, qui omnes Ecclesiæ notas, et characteres solide, accurateque recenset.

(3) Quare Augustinus *ep. 52. n. 1. col. 119. t. 2. Ipsa est enim, inquit, Ecclesia catholica, unde ἡ καθολικὴ græce appellatur, quod per totum orbem terrarum diffunditur; et serm. de tempor. (si vere est Auctor ejus ser-*

monis, quem PP. Maurini Fausto tribunt, et rejiciunt *ad append. t. 5. serm. 242. col. 598.*) Ecclesiam appellari *Catholicam* inquit, hoc est, *toto orbe diffusam; quia diversorum hæreticorum Ecclesiæ ideo catholice non dicuntur, quia per loca, atque per suas quasque provincias continentur, hæc vero à solis ortu usque ad occasum unius fidei splendore diffunditur.* Vide etiam eundem Augustinum *ep. 49. col. 115. et in lib. de unitat. Eccles. t. 9. col. 557.*, qui totus in eo est, ut ex Lege, Prophetis, Evangelio, atque ex Actis Apostolorum *Catholicam* esse Ecclesiam contra Donatistas ostendat: et vide Vincentium Lirinensem, *Commonit. cap. 5. in Bibl. Patr. t. 7. pag. 250. ed. Lugdun. an. 1677.*

(4) Nam post Christum fundamenta etiam præterea Ecclesiæ fuerunt Apostoli, teste Paulo *ad Ephes. 2. 20. super ædificati, inquit, super fundamentum Apostolorum, et Prophetarum.*

13. Jamvero omnia hæc signa ad Romanam Ecclesiam pertinent; quo fit, ut ea vera Christi Ecclesia haberi debeat. Nam una ipsa est, sive fide, cum nonnisi ea, quæ ab Apostolis per verbum traditum, aut scriptum accepit, credenda proponat; sive sacramentis, cum eadem illa, quæ Christus instituit numero septem, quæque ad sese perpetua traditione pervenerunt, admittret, atque custodiat; sive demum Pastoribus, qui accepta manuum impositione, rite, et recte propositi Ecclesiæ regimini. communionem junguntur cum Romana cathedra, ad quam omnis Ecclesia conveniat necesse est (1).

(1) Ad Romanam cathedram, ut inquit S. Irenæus *contr. hæres. lib. 5. cap. 5. n. 2. pag. 175. ed. Massueti, Paris. 1710.*, propter potiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam.

14. Sancta item est, tum deposito doctrinæ, quod sibi divinitus creditum semper sartum tectum servavit, atque tuetur; tum facta fidelibus copia sacramentorum, præsertim Eucharistiæ, qua ipsum Christi corpus, et sanguis traditur; tum ecclesiasticis regulis, et puro Religionis cultu, quo homines ad veram pietatem instituuntur, atque excitantur; tum præclaris virtutibus, pietate, miraculis eorum, qui Ecclesiam, cujus in sinu educti sunt, illustrant, semperque illustrarunt. *Catholica*, cum diffusa per orbem universum pateat; quum contra singulæ infidelium, atque hæreticorum sectæ, aliæ alibi, suis quæque finibus arcentur. *Apostolica*, tum quod in Petri cathedra numquam intermissa Pastorum successio viget (1), eaque nonnisi per ordinationem, Episcopali manuum impositione factam, ad hæc usque tempora deducitur, tum quod una semper, eademque obtinuit doctrina, quæ Apostolica ætate obtinebat. Atque hæc Ecclesia neque fa-

Here, aut falli (2), neque umquam perimi, ac deleri potest (3).

(1) Recte Augustinus *contra epist. Manich. quam vocant fundamenti cap. 4. t. 8. col. 153. cit. ed. Venet.* causas significans, propter quas Romanæ Ecclesiæ adhereret, hoc demum ait: *tenet me ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas post resurrectionem Dominus commendavit, usque ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum.*

(2) Joan. 14. 16. et 26. et 16. 15. Paulus 1. *ad Timoth. 5. 15.* Hinc S. Fulgentius *epist. 3. ad Proh. cap. 5. in Biblioth. Patr. t. 9. pag. 92. ed. Lug. 1677. Ecclesia, inquit, virgo in fide, et charitate persistens, et sapientiam possidet, et virtutem; ideo nec seductione decipitur, nec violentia vincitur, quia internæ virginitatis integritate fulcitur.* Et S. Irenæus, *contr. hæres. lib. 3. cap. 4. n. 1. pag. 178. cit. ed. non oportet, inquit, adhuc quærere apud alios veritatem, quam facile est ab Ecclesia sumere; cum Apostoli, quasi in depositarium dives, plenissime in eam contulerint omnia, quæ sint veritatis, ut omnis, quicumque velit, sumat ex ea potum vitæ.*

(3) Matth. 16. 18. 23. 20. Luc. 21. 52. Et Chrysostomus *Hom. 4. in illud Isa. cap. 6. Vidi Dominum t. 6. pag. 122. ed. Monfaucon. Paris. 1724. facilius, inquit, est solem exlingui, quam Ecclesiam deleri.* Vide etiam Augustin. *in psalm. 103. serm. 2. Tom. 4. col. 1145. ed. cit.*

45. At vero nullum ex iis signis, quibus vera Christi Ecclesia dignoscitur, quadrare in Protestantium Ecclesias ulla ratione potest. Neque enim eorum Ecclesia una est, aut fide, in qua variæ sunt, interque se dissentientes illorum confessiones (1); aut in sacramentis, quorum in numero definiendo dispar est omnium fere sententia (2); aut demum Pastoribus, cum quidam nullam agnoscant ecclesiasticam hierarchiam, quidam varium habeant Ecclesiarum regimen, cuncti vero careant uno omnium capite, cum quo conveniant, aut sub quo concilium aliquod instituant (3). Non item *Sancta*, tum quod sectarum auctores perditos, ac nefarios fuisse homines constat (4); tum quod eorum doctrina plena licentiæ, ac vitiorum est. Non *Catholica*, tum quod non semper fuit, cum hæretici, antequam in errores inciderent, cum Romana Ecclesia communione jungerentur; tum quod ubique non est, cum Protestantium sectæ, si conjunctim omnes accipiantur, non unum sint, sed inter se valde differant (5), si disjunctim singulæ, modicæ quædam partes sint, quæ universitatem habere non possunt (6). Non demum *Apostolica*, cum neque Apostolorum sit eorum doctrina, neque Episcoporum successio ab Apostolis repetatur, neque Apostolica sit missio, cum neque Calvinus Episcopus fuerit, neque Lutherus; licet ipse Episcopus ordinare ausus fuerit (7).

(1) Extant hæ confessiones unum in corpus collectæ Genevæ an. 1612. Vide Bossuetum *in Histor. variation. Eccles. Protest. et ipsius contra Basnagium defensionem.*

(2) Lutherus tria tantum probat sacramenta; *quamquam si usu, inquit, lib. de capt. Babylon. tom. 2. opp. pag. 260. Jenæ 1600., Scripturæ loqui velim, nonnisi unum sacramentum habeam, et tria signa sacramentalia.* Melancton tria videtur agnoscere; Zuinglius matrimonium etiam recenset. Calvinus baptismum tantum, et cœnam retinet, licet etiam ordinationem adicere videatur; denique Dallæus, Minister Calvinianus, quæstionem de sacramentis rem levem, ac nullius momenti esse arbitratur.

(3) Varium est apud Lutheranos Ecclesiarum regimen, Calvinianis nulla est hierarchia, neutris unum omnium caput.

(4) Lutheri flagitia carpit ipse Calvinus, *ep. ad Bulingerum, tom. 9. opp. pag. 259. Amstel. 1667.*; omnibus vero comperti sunt perditii utriusque mores. Nam hic ab urbe Novioduno, ob infames turpitudines, ab urbe Geneva tamquam seditiosus publice ejectus est; ille vero deservit Regulare Institutum, quod solemnibus emis-sis votis susceperat, et palam uxorem duxit virginem monialem, ex qua tres filios procreavit. Multa de eo scripsit Jacobus Bossuetus *in Histor. Variation.*, et multa etiam sunt apud Berninium, *Istoria di tutte l'eresie. tom. 4. cap. 5.*

(5) Angli à Calvinianis, Calviniani à Lutheranis, Lutherani ab Anabaptistis, Anabaptistæ à Zuinglianis communione dissiti, discretique sunt.

(6) Idem dictum volo de schismaticis in Oriente; nam Æthiopes ab Ægyptiis, et Alexandrinis, hi ab Armenis, Armeni à Constantinopolitanis, et hi à Russis invicem separantur.

(7) Late ea de re disputant Theologi: Bellarminus *de not. Eccl. lib. 4. c. 8. pag. 88. tom. 2. opp. Venet. 1721.*, Habert *Theolog. dogmat. tom. 1. prol. cap. 5.*, Contenson. *Theolog. ment. et cord. tom. 1. dissert. 1. cap. 1. et seq.*, Juenin. *Inst. Theolog. quæst. 4. cap. 4. art. 4.*, Bert. *in supplem. tom. 5. de loc. Theolog.*, alique complures.

CAPUT II.

DE ECCLESIE REGIMINE, ET POTESTATE.

16. REGIMEN IN ECCLESIA NECESSARIUM.—17. QUALE HOC SIT?—18. NON DEMOCRATICUM.—19. NEQUE ARISTOCRATICUM, SED MONARCHICUM.—20. MONARCHIE NIHIL DETRAHIT EPISCOPORUM POTESTAS.—21. NIHIL CONCILIIUM GENERALE.—22. ET 23. QUOD SUMMO PONTIFICI SUBEST.—24. VERUM CONCILIIUM GENERALE CONTRA PONTIFICEM STARE NON POTEST.

46.

Hactenus quæ vera Ecclesiæ natura sit, et quibus ea notis, signisque noscatur, exposuimus; nunc de ejus potestate disputemus. Neque enim societas hominum, qualis Ecclesia est, stare, et consistere potest, nisi imperii auctoritate contineatur, et nisi